СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 240. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 15-го жовтня 1935. — VOL. XLIII. No. 240. Jersey City, N. J., Tuesday, October 15, 1935. THREE CENTS

ЮНІЇ ХОЧУТЬ ЗМІНИ КОНСТИТУЦІЇ

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Кілька великих робітничих юній, представлених на відбуваючійся тут конвенції Американської Федерації Праці, стали домагатися від Американської Федерації Праці переведення боротьби за зміну американської конституції в тім напрямі, щоб конґрес мав право заводити всякі нові закони для поправи суспільних і економічних умовин без страху, що найвищий суд такі закони скасує.

За таку кампанію заявляються делеґати майнерської й кравецької юнії. Вони кажуть, що найвищий суд певно скасує всі радикальні закони, ухвалені конґресом, та що громадянство може забезпечитися перед такими рішеннями тільки відповідною зміною конституції. Відповідні резолюції відослано до резолюційної комісії.

ЗЕМЛЕТРУС У МОНТАНІ.

ГЕЛЕНА (Монтана). — В суботу рано відчули деякі околиці стейту Монтани поважні потрясення землі. Подекуди начислено 28 потрясень.

Землетрус наробив трохи шкоди. У багатьох містах повалилися комини домів, попадали шафи з товарами в крамницях, повідпадав плястер зо стін та потріскали віконні шиби. Жертв у людях не було.

СТРАЙК НА ДОПОМОГОВІЙ РОБОТІ.

ҐВАЙТ ПЛЕЙНС (Ню Йорк). — Заряд урядових допомогових робіт дістав звідомлення, що 900 робітників з Йонкерсу, занятих на допомогових роботах в парку на „Бер Мавнтин", покидають роботу, бо хочуть такої заплати, яку дістають за подібну роботу робітники з Ню Йорку.

Робітники з Йонкерсу діставали по 13 долярів 20 центів на тиждень; робітники з Ню Йорку за ту саму роботу мали по 13 долярів і 72 центи.

ЕВРОПА КРАЩЕ БОРЕТЬСЯ З БЕЗРОБІТТЯМ НІЖ АМЕРИКА.

ВАШИНҐТОН. — У своїм біжучім огляді бизнесу Американська Федерація Праці виказує, що Европа багато краще виліковується з депресії, ніж Америка. За її обчисленнями, европейські держави за останній рік зменшили загальне число безробітних з 8 міліонів 400 тисяч на 7 міліонів 400 тисяч, тоді як в Америці промисли не вспіли зробити ніякого суттєвого кроку для облекшення депресії.

За обчисленнями Федерації Праці в Америці є розмірно 50 процентів більше робітників без праці, ніж в Европі.

НЕ В НИНІШНИХ ЧАСАХ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Місцева поліція арештувала якогось Вилієма Флечера на донос пані Милфред Ферґасон, що він украв у неї годинник. Особиста ревізія не виказала ніякого годинника, але пані Ферґасон далі наставала, що пан Флечер украв її годинник. Начальник поліції казав поліційному шпиталеви просвітлити черево пана Флечера промінями „екс". Висвітлення показало, що пан Флечер має в шлунку годинник. Видно, він проковтнув годинник підчас крадіжу.

РІДКИЙ ПРИПЛИВ МОРЯ.

ЛУБЕК (Мейн). — У неділю мало це місто найнижчий відплив моря за останних 50 літ. Підчас наступного припливу вода піднялася понад 29 стіп.

Приплив повиганяв з надбережних нор хмари щурів. Приплив підняв воду так високо, що треба було порозвязувати шнури й ланцюхи, якими човни причіплені до якорів.

ЯК ЗА СТАРИХ ЧАСІВ.

НЮ ЙОРК.—До місцевого порту приїхав у неділю парова корабель „Атлантик", що переплив Атлянтійський океан без сили пари, а просто тільки при момочі самих вітрил.

Корабель належить до ґатунку „скунерів". Має три щоґли та 303 тони місткости.

Виплив він з англійського порту Савтгемптон. Для переплиму треба йому було 35 днів. За той час він перейшов два страшні гурагани, що мало не покінчили подорож трагічно. Через те, що подорож тревала так довго, треба було дуже ощаджувати припас води; кождий моряк діставав денно тільки одну чарку води для миття.

МИСЛИВІ ПОСТРІЛИЛИ ІНСПЕКТОРА МИСЛИВСТВА.

ГЕМОНТОН (Ню Джерзі).—Інспектор мисливства („гейм ворден") Джордж Брукс наскочив у ночі на громадку мисливих, що полювали безправно на серни. Сезон на полювання на серни ще не почався, але багато безправних мисливих полюють на них у цей спосіб, що виїздять у ліс та осліплюють серни сильними світлами автомобілів. Коли інспектор став підходити до їх авта, вони почали до нього стріляти. Одна куля свиснула попри його вухо, друга пробила йому груди наскрізь недалеко серця. Інспектор упав на землю, але вспів доволіктися до свого авта, всісти на нього та заїхати до шпиталю.

Мисливі всіли на авто й утекли. Тепер їх шукає поліція.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ КАБІНЕТ.

У Варшаві проголошено новий кабінет міністрів. Прем'єром є Маріян Зиндрам Косцялковський. Міністром заграничних справ остався далі полковник Бек. Інші міністри належать головно до групи „полковників", себто тих, що були в тіснім кружку Пілсудського.

УРЯД ПОЧИНАЄ БУДОВУ НОВОГО МІСТА.

Федеральний уряд почав будувати коло Бервин Гайтс, Мериленд, нове місто з модерних дешевих мешкань. Має воно дати приміщення 5,000 людей та коштувати 5,500,000 долярів.

„ВАТЕРЛЬО—ДАНСІҐ".

Як відомо з історії, на полях під бельґійським селом Ватерльо відбулася рішаюча битва Наполеона з арміями всіх союзників. Битва скінчилася трагічно для Наполеона, в її наслідку його вивезли на острів св. Олени.

Французькі ветерани відбувають щорічно прощу на поля під Ватерльо, щоби вшанувати в цей спосіб память Наполеона. Та ось цього року вони стрінулися з неприємною несподіванкою: на самій середині поля битви, в місці, де Наполеон боронився в останнім чотирокутнику старої ґвардії, взноситься тепер елеґантний будинок з великим шильдом „Ватерльо—Дансіґ". Там тепер усякі нероби витанцьовують собі, аж любо.

Згірщені Французи вислали негайно делеґацію до Брюселі, щоб замкнули цей несимпатичний кабарет.

ВИХОВАНА СЕРЕД ВОВКІВ.

Румунська преса повідомляє, що в карпатських лісах знайшли 16-літню дівчину Іванну Мандрило, яку дитиною вхопили вовки й там її виховали, зовсім таксамо, як це описане у славний „Книзі джунґлів" Кіплінґа. Дівчина ходила рачки, їла тільки сире мясо й не вміла говорити. Прожила ця дівчина між вовками сімнацять літ і щойно тепер учиться говорити.

НЕДОЛЮДКИ.

В Богородичині, пов. Товмач, місцевий парубок напав вечором на дівчину (день перед її шлюбом), що верталася зі склепу, і чотирма ударами ножа в груди вбив її на місці. — За те, що вийшла замуж за другого.

В Отинії кинувся під поїзд 28-літній коваль Броніслав Бень і згинув на місці, розшарпаний на кусні. Батько, який був причиною нещастя, не хотів навіть приняти до хати останків нещасного тіла, ані похоронити як слід. Причина самогубства — родинна гризня.

ДЕРЖАВИ І СИР.

Недавно відбулись у Римі конференція в справі сира. Брали в ній участь представники ріжних держав, де виробляють сир. В офіційальним орґані французького міністерства „Журналь Офісієль" є в числі з 1 серпня ц. р. 7 шпальт про... сир. З цього офіціоза можемо довідатись, які роди сира виробляють, як треба його різати, важити, робити хемічну аналізу тощо. Нема там тільки про те, як його їсти.

НАЙБІЛЬШИЙ І НАЙМЕНШИЙ БАНКОВИЙ БІЛЕТ.

Англійський державний банк посідає в своїм скарбі банковий білет на один міліон фунтів стерлінґів. Таких білетів видано тільки чотири, а саме в р. 1828 за часів панування Юрія IV. Були вони в обігу тільки короткий час, а нині мають їх: барон Ротшільд, королівська родина, державний банк і спадкоємці поета льорда Байрона.

Англійський банк посідає теж найменший банковий білет на суму одного пенні, який видано тому 100 літ в однім примірнику, внаслідок помилки одного касієра. За цей білет, на суму 10 грошів, аматори жертвували вже 100 фунтів стерлінґів, але дирекція банку відмовилася його продати.

НЕВІЛЬНИЦТВО В СССР.

Невільництво існує досі не тільки в Етіопії. Державна советська інституція до справ туристики, т. зв. „Інтуріст", оголосила недавно, що громадяни Советів можуть дістати заграничні пашпорти на виїзд з СССР, але тільки під тією умовою, що зложать самі або їхні сімї окуп 600 американських долярів. Для священиків, що живуть іще на території СССР, цю суму збільшили до 1,200 амер. долярів. Це зарядження свідчить про своєрідну форму невільництва в СССР.

МІСТО ГЛУХОНІМИХ.

Шведське товариство глухонімих звернулося з просьбою до шведського міністерства суспільних справ, щоби воно дозволило побудувати зовсім нове місто, де мешкатимуть виключно самі глухонімі. В Швеції є коло 10 тисяч глухонімих, що бажалиб мешкати разом в одній оселі та мати свої власні адміністраційні уладження. Шведський уряд годиться на такий проект. Інжинири дістали вже доручення будувати дімки, де мешкатимуть глухонімі.

ОБМАННА АФЕРА У ЛЬВІВСЬКІЙ СУСПІЛЬНІЙ ОБЕЗПЕЧАЛЬНІ.

На терені львівської Суспільної Обезпечальні зліквідували цими днями обманну аферу, що почалася ще в липні ц. р. В тому часі появився в кількох львівських підприємствах якийсь тип, що представлявся як урядовець Обезпечальні та обіцював знищити карні акти в справі гривни за незголошування робітників, якщо за те дістане відповідну винагороду. Цей нібито урядовець називався Людвік Бріфер. Коли поліція хотіла його арештувати, він утік зі Львова та укривався 2 місяці. Кількa днів тому вернувся він до Львова та сам зголосився на поліції. Підчас переслухання Бріфер признався до обманства та здемаскував контрольора Обезпечальні Леона Динського як свого спільника, від якого діставав акти та відповідні вказівки. Контрольора Динського арештували.

ЖАХЛИВЕ ВБИВСТВО.

В Чернятині, пов. Городенка, 21-літній Микола Коминок сильно побив умовохорого робітника, 55-літнього Немішевського, після чого змусив його ввійти до ставу, де його втопив. Вбивника арештували.

РИМСЬКІ ЛІКАРІ ПРОТИ ХУСТИНОК ДО НОСА.

В Римі заложили нову організацію, що під проводом лікарів почала війну з хустинками до носа. Римські лікарі переконують Італійців, що хустинка до носа не відповідає вже нині вимогам гігієни, навпаки, є місцем, де множаться ріжні бактерії. Римські лікарі взивають Італійців щоб вони брали собі приклад з Японців, які не вживають хустинок до носа, але витирають його шматком шовкового паперу, після чого викидають його.

„ДИПЛЬОМОВАНА" МАТІР.

В малім тирольськім селі живе 77-літня Тереса Мальцінґер. Цю старушку нагородив недавно австрійський уряд спеціяльним дипльомом за те, що вона видала на світ 24 дітей: 14 хлопців і 10 дівчат. Одно з них померло, а 23 тішаться повним здоровям. Багато з них вже є одружені — і нині Тереса Мальцінґер є бабкою 65 внуків і 15 правнуків.

15-ЛІТНЯ УЧЕНИЦЯ — ВБИВНИЦЕЮ.

В одній дільниці Кракова, т. зв. Сікорніку, хтось убив 13-літню ученицю Юлію Ґерасівну. Слідчі власти не могли довший час натрапити на сліди вбивника. Догадувалися, що це еротичне вбивство й арештували навіть кількох мужчин, між ними і 60-літнього. По дальших розшуках слідчі власти придержали 15-літню ученицю Марію Чаківну, дочку краківського слюсаря, товаришку вбитої. Чаківна признаєся, що вбила свою товаришку, звабивши її передтим за місто. Виявилося, що Чаківна, хоч ще дуже молода, вже венерично хора. Знала про те тільки Ґерасівна. Чаківна, боячися, щоб Ґерасівна її не зрадила, звабила її за місто та вдушила її там, а після того нарушила їй полові органи, щоби здавалося, що це нібито еротичне вбивство. Це вбивство свідчить про моральне багно, що в ньому живе частина краківської молоді.

СЕНЗАЦІЙНІ РОЗКОПИ В НІМЕЧЧИНІ.

Біля монастиря Мавльброн ведуться під проводом віртемберського археольоґа д-ра Парета розкопи, що досі увінчалися дуже гарними успіхами. Д-р Парет натрапив на сліди римської оселі в долині Мавльброн, яка свідчить про те, що Римляни були в тих околицях менш-більш від 150 до 300 р. по Христі та експльоатували місцеві піски. Між іншим д-р Парет знайшов фраґмент великої статуї, певне долота якогось замітнішого римського різьбаря.

КЛЮБ СМІХУ.

В Парижі один лікар оснував цікавий клюб — клюб сміху. Цей клюб проголошує засаду, що сміх це здоровля. Члени клюбу зобовязані бодай раз на день зробити щось веселе, а при кінці місяця мають складати звідомлення зо своєї діяльности. Членів не приймається одинцем, але двійками. Пару творить не мужчина і жінка, але тільки опасистий і худий. Члени клюбу мають дбати про те, щоби люди мали з чого сміятися.

МУСОЛІНІ ДУМАЄ ПРО ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ З КІНЦЕМ ЖОВТНЯ

РИМ. — З добре поінформованих жерел доносять, що Мусоліні вправді рад би підбити цілу Етіопію, але здає собі добре справу з міжнародного положення, в якім опинилася тепер Італія. Тому готов піти на ріжні уступки, щоб конфлікт з Етіопією закінчити скоро й у мирний спосіб при допомозі Ліґи Націй. Кажуть, що Італія задоволиться протекторатом над чотирма найстаршими етіопськими провінціями, але решту Етіопії захоче таки анектувати. Кажуть далі, що це вже дає змогу дебатувати над цею справою на терені Ліґи Націй, що й готово статися ще при кінці жовтня.

ІТАЛІЙЦІ АНЕКТУВАЛИ АДОВУ.

АДОВА (Етіопія). — Командант італійської кольоніяльної армії, ґенерал Емілліо де Боно, перебрав офіційно місто Адову в посідання Італії. Місто було удекороване італійськими прапорами. Була теж побудована триумфальна вїздова брама. І посвячено теж памяткову таблицю, присвячену памяти італійських жовнірів, поляглих під тим містом у 1896 році.

НАСТУПАЮТЬ НА ПОЛУДНІ.

ЖІБУТІ (Французьке Сомалі). — На полудново-східній частині Етіопії наступає італійська армія під проводом ґенерала Рудольфа Ґраціяніє. Заняла вона пустинну територію, яких 30 миль довгу. В армії є 250 тенків і 200 літаків. Армія хоче здобути місто Гарар.

Проти цеї армії наступає зять короля Ґелясі з 200,000 Етіопців. Етіопці думають заатакувати крила італійської армії, але на тих місцях, де є цілковита пустиня, себто де сильно пече сонце і де нема води.

ІТАЛІЙСЬКІ ПОБІДИ НЕБАГАТО ВАРТУЮТЬ.

ЛОНДОН. — Англійські військові знавці твердять, що те, що досі здобула італійська армія в Етіопії, не є на ділі ніякими здобутками. Сталося так тому, що треба було надіятися, і тому годі говорити про якісь „величезні побіди". Про побіди буде можна говорити щойно тоді, коли зіткнуться дві противні армії, а це наступить допера в глибині краю.

ІТАЛІЙЦІ ГОТУЮТЬСЯ НА ВСЯКИЙ ВИПАДОК.

РИМ. — Прийдеться можливо й голодувати. Таке переконання панує серед Італійців, коли роздумують над санкціями Ліґи Націй. І тому зачинають обходитись дуже ощадно з засобами поживи. Держава переводить спис усіх засобів поживи та реґулює їх розподіл так, як за часів світової війни.

ВІД ЧОГО ЗАЧНУТЬ САНКЦІЇ?

ЖЕНЕВА. — Підкомітет Ліґи Націй, що складається з 8 фінансових знавців, уже виробив „пропозицію число 2", в якій запропоновано практичне застосування санкцій проти Італії. Проект має бути ще затверджений комітетом з 18 членів Ліґи. Санкції зачнуться від заборони довозу до Італії таких сирівців, яких оборот є контрольований Англією чи Францією, а це відноситься в першу чергу до ґуми і ніклю.

В ЧІМ ЛЕЖИТЬ ГОЛОВНА НЕБЕЗПЕКА САНКЦІЇ?

РИМ. — Італійський уряд побоюється, що заряджені Лігою Націй санкції готові довести до певних конфліктів, а вже навіть малий такий конфлікт може бути іскрою, з якої може спалахкотіти вогонь, себто готова зачатись велика европейська війна.

ІТАЛІЯ ЧИСЛИТЬ НА НІМЕЧЧИНУ.

РИМ. — Як би не було, але це певне, що в Італії рахують на те, що зможуть дістати всі потрібні речі з Німеччини через Австрію. Якіб не були санкції й бльокади, Італія завжди буде в контакті зі світом через Німеччину, як довго Німеччина буде невтральною.

ПРОТИ ЗБРОЙНИХ САНКЦІЙ.

ПАРИЖ. — Французька публична опінія є за всяку ціну проти цього, щоб Франція анґажувалася в якісь воєнні кроки проти Італії. Дійшло до цього, що премієр Ляваль був змушений проголосити офіційний комунікат, у якім він твердить, що Франція не є зобовязана до ніяких збройних виступів проти Італії.

ОДНА ОДНУ ОБВИНУВАЧУЮТЬ.

МОСКВА. — В советськім офіційнім звіті подано, що на манджурсько-советській границі японські жовніри знов напали на советських, наслідком чого були вбиті й ранені. Проти цього заложено протест у Токіо.

ТОКІО. — З Харбіна доносять, що советські козаки напали на пограничні японські відділи і до них стріляли.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПО ОВОЧІ ПІЗНАЄТЬСЯ ДЕРЕВО

Що італійська кампанія в Африці звертається не стільки проти Етіопії, скільки проти Англії, про це знають не лише ближче зі справою обзнайомлені американські ґазетярі, але, як видно з біжучих статей про італійсько-етіопський конфлікт, також провідні англійські газети.

"Манчестер Ґардієн", наприклад, наводить цілу низку фактів на доказ, що Італія зовсім свідомо зміряє до захоплення англійських кольоній в Африці. Італійський уряд веде серед свого народу пропаганду, яка представляє етіопську авантуру як тільки один ступінь на дорозі до воскрешення давньої слави Риму. „Цю науку товчуть без упину", пише „Ґардієн", „у голови молодих „балілів" та „вовченят"; у голови „авангардистів", себто підростаючої молоді; у голови дозрілих фашистів". Правда, Мусоліні любить заявляти, що інтереси Італії не противляться інтересам Англії, але офіціяльна мапа Африки, видана кольоніяльним урядом у Римі, вже затерла границі італійських кольоній в Африці, а відповідальні фашисти говорили кореспондентови „Ґардієна", що цеж нестерпна ситуація, що „інша держава має силу замкнути одиноку дорогу до наших кольоній, Суеський канал". Очевидно, інша держава це ніхто інший, як Англія.

Непідписаний кореспондент нюйорського тижневика „Нейшен" наводить подібні щирі заяви італійських фашистівських провідників. Він наводить зрештою цілу низку інших фактів на доказ, що Італія вела по поданій тут лінії політику вже здавна. Вона зовсім свідомо йшла до того, щоб захопити всю морську торговлю на Середземнім морю та викинути звідти Англію. Італійський уряд піддержує курси італійської мови в Єгипті. Він дає субсидії на всякого роду рухи національних меншостей. Він піддержує своїми грішми рабінські курси на Родесі, тоді як занедбує їх у Римі.

Зрештою, говорить цей кореспондент, коли Мусоліні має справді наміри збудувати нову італійську імперію, то з цею політикою буде годитися його політика в ріжних краях. І тільки прошу подивитися: чи не годиться вона? Ця політика вимагає замирення з усіми краями над Середземним морем. І чи не годиться Італія з Францією, навіть з Югославією? Чи не піддержує вона мирних зносин з советською Росією, що має доставити Італії потрібних їй сирівців, очевидно, загарбаних Росією від підбитих Росією народів?

Цими способами цементує Італія один противанглійський мур, котрим вона пробує відгородити Англію від своєї сфери впливів та не дати їй керешувати пляни Італії будувати коштом Англії нову італійську імперію.

РЕФОРМА СОВЄТСЬКОЇ ШКОЛИ

Модерних танків учать московських „медведів" прислані з париських сальонів учителі. В совєтській пресі нерідка прочитаєте заклик до громадян про те, що в інтересі індустріялізації і т. д., треба голити собі бороду хоч раз на два тижні. Ворошилов, комісар війни, відновляє старі царські назви старшин у війську — капітанів, полковників, прапорщиків і т. д., тільки слова „ґенерал" бояться в Москві, хоч є вже „ґенеральний секретар ВКП (б) Сталін і ґенеральний штаб червоної армії. Словом, шириться в СССР „культура і цивілізація". Тепер черга прийшла до школи. Від самого 1917-го року совєтські педагоґи-комуністи ширили думку, що школа — це річ другорядна, що, мовляв, „школа відмирає", а на її місце прийде щось зовсім інше, неподібне на теперішню школу. Роблено експерименти на живих людях — учителях і дітях. Фактично діти командували учителеви, що він має учити, і як учити. Учитель мусів боятися доносів від своїх учнів, він не міг вимагати від них послуху й дисципліни, щоб не бути покараним владою як „прихильник старого режиму". Розуміється, при такій системі навчання не могло бути доброї науки в совєтській школі. Совєтські інжиніри, лікарі, економісти, порівняно з европейськими та американськими, стоять дуже низько. Головна причина такого стану в школі, в середній школі, що підготовляє до університету.

Совєтська школа не має на учнів виховного впливу. Учні з цієї школи виходять з грубими, дикими звичаями, бо чемність совєтська молодь уважає за „буржуазну вигадку".

Нарешті майже після 20 років такого „розцвіту" совєтської школи самі московські диктатори схопилися за голову і почали робити реформи. Уже думку про „відмирання школи" визнано за шкідливу „протиленінську теорію". До 1. січня 1935 року має бути вироблений проект статутів для шкіл усіх типів. Занепокоєні зростом хуліганства серед совєтської молоді московські правителі вже тепер видали декрет про „правила поведінки учнів". Декрет, уміщений в совєтській пресі з 4. вересня 1935 р., наказує, що в школах має бути дисципліна, „чемне відношення до учителів, до товаришів і старших, прищеплення культурних звичок, обережне відношення до шкільного майна!... Цей декрет підписали Сталін і Молотов. Треба було аж цим діоскурам своїм авторитетом ствердити, що чемність до учителів і товаришів не суперечить комуністичній диктатурі! А то ще не повірили б совєтські громадяни...

Декрет Сталіна-Молотова для „рішучої боротьби з хуліганством" велить завести по всіх школах держави „единий тип школярського квитка". В квитку мають бути видруковані головні правила поведення учеників. Директори шкіл мають завести „персональну справу" про кождого учня від першої кляси і до кінця науки в школі.

Від 1936 р. учні середніх шкіл у великих містах (Москва, Петербург, Київ, Харків, Мінськ) повинні мати уніформу. Декрет призначає час ферій у школах СССР та скількість годин науки в кождій школі, час лекцій (45 хвилин) і час перерв між годинами. При цій нагоді Москва наказала, щоб в неросійських школах СССР заведено ще одну (шесту) годину російської мови та літератури. Совєтський тиждень має 5 днів, отже одного дня буде аж 2 години російської мови. Заведено теж і оцінку успіхів учеників у школі: дуже зле, недобре, задовільно, добре, дуже добре. Учням, які вчаться дуже добре, Сталін наказує давати похвальні грамоти.

Про Сталіна можна сказати тепер, як про Хльодовига, короля франків, що прийняв християнство: він „спалив те, чому кланявся, і поклонився тому, що перед цим палив". Майже 20 років руйновано школу і на те тільки, щоб сказати нарешті, що школа мусить бути школою, який би режим не був у державі. Дуже недотепні, товстошкірі учні з московських комуністів, що тільки через 20 років зрозуміли потреби й завдання школи! Чи може до цих „реформ" їх примусив досвід з власними дітьми, що попідростали за цей час? Мусить тепер Сталін учити своїх діти Синайських заповідей: „шануй батька свого і матір твою", а як ні, то я проти тебе декрет напишу...

М. Д.

не націоналісти, але реалісти, отже як реалісти не можемо не звертати уваги на цей позитивний (?) факт". Отже свідоме винищування голодом неросійських земель для заселення їх Москалями комуніст уважає „**позитивним** фактом" (!). Який европейський націоналіст був би спосібний до такого цинізму і до такого поступування?

І ще один цікавий факт — оповідання „землячка", комуніста **Толмачова,** голови харківської контрольної колеґії, про те, як він сам їздив з карними відділами, стріляв і вішав селян, руйнував хати, причім „жінки й діти, очевидно, вили так „вили", що нераз Толмачов мусів їх пристрілювати.

От такі факти, а навів я їх ось чому. Є така країна, Ірландія, яка, подібно до України, боролася за своє визволення. Нарешті визволилась. Але якою ціною? Такою ціною, що коли перед 1845 роком людність зеленого острова числила 8 міліонів мешканців, то внаслідок теж зорганізованого голоду це число в році 1845 впало на 6 і пів міліона, в 1881 — на 5 міл., а в 1891 — на 4,700,000. А тепер має Ірляндія вже тільки 4,000,000, з Ульстером, а без нього ще менше.

Як бачите, доборолася країна до самого краю"...

Це значить, що й Україна може виборити собі незалежність, але стане з могутньої нації маленьким племям таким, як тепер Ірляндія, коли позволить себе і далі Москві винищувати.

Хочу сказати, що „перекулюм ін море" (небезпека у проволоці). Хочу сказати, що ні одна година, ні одна людина не сміє пропасти у великій справі боротьби з Москвою, **щоб не було запізно.** Хочу сказати, що як чуму, як язву, мусимо таврувати кожду каналію, яка з нашого середовища йде до большевиків, щоби помагати їм фізично винищувати націю. Україні повинні перестати бути толерантними до перевертнів. Їх треба бойкотувати і здирати з них маску.

Інакше, навіть коли визволимося, нація не буде нацією, а якоюсь новою Альбанією.

О. Сновида.

ГРІЗНЕ МЕМЕНТО

Читачі певно ознайомлені зі статтями, що їх писав у серпні Тавдул у „**Ню Йорк Америкен**". Як відомо, це бувший большевик, який, повернувшися з „раю", оповідав про страхіття совєтського режиму. Не про самі оті страхіття йде мені, а про що інше. Але насамперед, щоб мати субстракт для моїх висновків, подаю вкороті його спостереження.

Отже справа йде про голод на Україні в 1933 році. Тавдул волочився скрізь по СССР і спеціяльно по Україні, бачився з визначними комуністами, в тім зо Скрипником, з шефом московської ГПУ на Україні, Балинським, і з іншими. Отже Балинський говорив Тавдулови, що на Україні в 1933 році від голоду вигинули від 8 до 9 міліонів людей. Другий чекіст оповідав Тавдулови, що на Україні є села, в яких не знайдено ні душі живої, і т. д.

Чи це було стихійне нещастя? Ні, самі большевики з цинізмом признавалися, що ні. Від кермуючих комуністичних московських кругів чув Тавдул, що „голод поміг совєтській владі зломити опозицію села при запровадженню колективізації", іншими словами, при визискуванню нашого селянства. Чекісти навіть просто казали: „Ми повинні використати голод і активно з нього скористати, щоби покінчити з „кулацтвом". Чи дійсно з кулацтвом? Гадаю, що ні; гадаю, що мета тут була інша. Бо чомуж самі большевики рахують, що від голоду в цілім СССР разом з Кавказом вигинули до 10 міліонів людей, значить на Росію, без Кавказу й України, припадає щось один, найбільше два міліони. Іншими словами, большевики „активно використовували" голод, або попросту його організували, **переважно на Україні** (і Кавказі). Бо інакше цифри повинні би були бути відворотні, себто до двох міліонів повинно би було вигинути на Україні, а 8 на Московщині. Отже голод організували московські большевики **не для знищення кулацтва, лише для обезсилення України!**

І дійсно, Тавдул цитує голос іще одного визначного большевика, який каже просто: „Голод був нам корисний на Україні, в західнім Сибірі і в Заволжу. Тут від голоду погибали передусім „інородні" (не-Росіяни), а їх місця займали Москалі з центральних губерній". Чуючи сам цілу жахливість того, що говорить, большевик додав: „Певно, ми

ЖІЛЬ КАМБОН

Імя великого французького дипльомата, що помер дня 19. вересня ц. р., було відоме українському громадянству в часі мирової конференції в Парижі. Жіль Камбон президіював тоді на конференції Ради Амбасадорів, що вирішила, в березні 1923-го року, політичну приналежність Східньої Галичини.

Раз, підчас авдієнції, коли Жіль Камбон приймав українсько - українське відпоручництво, прийшло до дуже знаменного інциденту. Український відпоручник, знаючи, що Жіль Камбон був до виповідження війни амбасадором Франції в Берліні, заговорив до нього по німецьки.

Камбон зміцся перебив: „Нон, нон, месіє!" Ні, ні, пане, за ніщо в світі, говорить, як хочете, тільки не по німецьки! Очевидячки, послухання, розпочате так нещасливо, велося вже дальше в дуже холодному тоні. Жіль Камбон бачив мабуть у своїй уяві перед собою не представників українського народу, але тих запеклих ґерманофілів, тих самих, що приготовили своїми впливами Східній Україні мир у Берести Литовськім, у хвилині, коли його батьківщина кривавилась на полі бою в душанні з Німеччиною.

Всетаки, помилково булоб думати, що берестейський мир був тим рішаючим чинником, що скреслив з карти Европи українську державу та вирішив політичну долю Східньої Галичини.

Перед кількома днями Мусоліні заявив кореспондентови одного польського щоденника, що він попер з цілої своєї сили польські домагання при усталенні східніх кордонів Польщі. Франція, хоч як це дивно виглядає, зволікала. Вистарчить пригадати дати: заняття території польським військом у 1919 році й признання східніх кордонів Польщі Радою Амбасадорів щойно в березні 1923-го року. Причина в тім, що Франція була звязана договором з царською Росією, що признавав Східню Галичину Росії, й вона очікувала упадку большевиків, проти яких призначена була армія Галера. В 1923-тім році надія на упадок большевиків розвіялася. Дальші події вже відомі.

Історія української дипльоматії підчас мирової конференції — це жалюгідна історія цілої низки безконечних наших помилок і тут не місце про неї розказувати.

Тимчасом по другій стороні був вишколений, зручний, хитрий дипльоматичний світ західньо - европейських великодержав та взірцево приготована польська політична акція, ведена пляново десятки років перед війною.

Хто був Жіль Камбон, що мав у своїх руках долю Східньої Галичини та північно-західніх земель?

Уродився 1845 р. в Парижі, був спершу адвокатом. В 25-тім році життя брав участь у французько - пруській війні, був губернатором Альжиру, амбасадором у Вашингтоні, Мадриді й від 1907-го року амбасадором Франції на дворі цісаря Вільгельма II-го. Франція завдячує йому якнайкращі інформації про довоєнну Німеччину, він був одним із мистців повного політичного окруження Німеччини. Підчас війни занимав дідовство секретаря Ке д'Орсе, опісля президента Ради Амбасадорів. Був членом Французької Академії. Написав політичний твір п. н. „Лє діпльомат", дав нариси історії французьких провінцій: „Істоар ді Бери д'Артуа е д'айер", та був колись редактором байонського щоденника „Курієр де Байон".

У 1927-мім році президіював Жіль Камбон у політичній париській школі, в клюбі бувших студентів цієї школи один виклад із циклю: „Іслям і европейські держави". Доповідник — професор орієнталіст говорив про вплив французької цивілізації в магометанському світі. При кінці Камбон забрав слово: він погратулював доповідникови за виклад і несподівано перекреслив усі тези вичного професора. „Одного разу — говорив Камбон — ми спускали на море в Альжирі воєнний французький корабель. Коло мене стояв один африканський князь, що пересяк наскрізь нашою цивілізацією, й ось що запитав він мене: „Ексцеленціє, скажіть мені, де є ті ноги, якими ходить по воді опей корабель?

Саля порскнула сміхом. Камбон продовжував дальше, в блискучій імпровізації, про майбутнє Франції в Африці.

Ми, Українці, присутні на салі, відчували, слухаючи його слів, які великанські вимоги ставить Захід Европи до своїх політиків: вимоги інтелекту, знання й зверхної форми.

Чи не варта булоб подумати про такі вимоги до політиків — у найширшому значінні цього слова — і в нас"... („Новий Час").

Юрій Студинський.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

Передрук заборонюється. — Авторські права застережені.

— 73 —

Коли вийшли зі смуги лісів, перед мандрівниками розляглася безкрайна, соняшна, засипана де-не-де гайками та селами рівнина. Білілі в далені церкви, вилися дороги. Земля змінилася. Снігу мало і до ніг величезними закарвашами липне масткий тяжкий чорнозем. Піски лишилися в лісах.

Вийшли на шлях розлогий і старий, що жене свій гін на Київ — вліво, а вправо на Кремянець, Почаїв, Броди і далі на Львів.

Тяжкий, старезний шлях. Гнали по ньому орди Татар, били копитами комонники Хмельницького — розчищали хижу галич займаницьку.

А тепер три барчисті мужики ступали твердими ступнями в напрямку заходу. По полях гарцюють вітри. Зухвало розмахують руками чисельні вітряки. По яркам погрузли хуторки. З права в долині розложилися села — Залуже, Обичі. Впрост на шляху Жолобки — вовче дебеле селище, окутане від заходу чорним муром велитенських столітніх дубів.

Минули Жолобки, ліс і вступили на землю обіцяну.

Зупинилися. Сонце минуло давно полудневу рису і гнуло виразно до місця відпочинку. Хмари розбилися загонами і шалені в шаленім бій з дубовим лісом на обрію. Скісні золоті стріли сипалися від вечірнього заходу і крили простір полудню перламутровим барв, — вправо, вліво, навпрост.

— Так дивіться, — говорив Деберний, вирівнявши свою постать, звільнюючи її від утоми. Це і є та сама Тилявка. Цей лан земельки, бачите? — показав навкруги. — Це долоня, щира і багата. Вона підносить вам дар... Беріть і не дякуйте нікому, хіба Богові.

Матвій і Стратон оглядали прямий прорізаний шляхом лан. В долині село. Хати заховалися в садах, які ледь чорніють онтам. На південь схил, подібний на велитенську вигнуту океанську хвилю. На північ другий схил, що межує на заході з лісом, на сході — диково дібровою.

— Триста десятин, люди мої! — казав Деберний. — Давайте тільки рублики...

— А так... Рублики... Знаємо, що рублики, тільки де то їх взяти... А земелька того... Направду земля, як масло...

— Там он, — розмахує Деберний рукою, — ось: осика, граб, клен, липа, трапляється і дуб. Там дібра... Камінь там добрий. Наші люди не вміють ще мурувати. У нас все ще дерево, але ви розприте цілину... Води от нема. Надто глибоко вода — місце високе, хоча по полях лужки та невеличкі озерця.

Пан наш колодязь хотів робити, викопав двадцять пять сягів і кинув. Воду з села возять. От це і все... Двір коло села. Підемо туди...

Пішли. Назустріч прудкий вітер. Матвій зупиняється, сходить з дороги на пооране поле і пробує ногою землю. Опісля дивився навкруги. Вправо, вліво, взад і вперед — поле, як килим. Матвій уявляв собі його в літку, вкритим пашнями, що хитаються від притисків вітрів і вигинають ліниво свої спини. — Так. Це воно... — думав Матвій. — Там он місце на моє гніздо. Там вкопаю камінь нового будинку, а он там поля мої. Зорю їх, вискорджу, всиплю зерно і чекатиму... Так. Це воно — те довго ждане місце...

Через два дні Матвій і Стратон вернулися додому. Перше, за що взялися — шукати товариства. Важливо знайти людей сполегливих, чесних, працьовитих. Важливо, щоб кожний з них мав характер, умів перенести все, що трапиться з ним на новому місці.

Незабаром почали голоситися. Матвій перебирав, обдумував зі Стратоном кожну дрібницю і врешті вибрав десяток. Не всі такі, яких можна б назвати господар, але дарма. Кращих не знайшлось.

Тить Коган — брат Насті. Що мостився на клаптику городу і розбивав батькові голову за курку, яка розгребла його грядку конопель. У нього сірожадібі очі. У нього зморщене обличчя. У нього волосся китицею і голос нерівний... Ой-ой-йой!... Ой, нема часу... Біг, рвав, запопадливо дер під собою землю, а що мав?... Тьху!...

Взяв його Матвій за шорстку лапу: — Іди, Титку, в світ, господарем станеш!...

Хома Бондарець, по вуличному Ет'тое... Два сини, мов дуби, а других два дрібязок. Дочка крива уже свистіла за парубками, а землі мізерія. Треба землі.

Микола Гнидка — бувший злодюга. Коли гонили злодіїв, піймали і його у банді, ще хлопчаком безвусим... Клали і чавунним трибком груди розторощували, щоб знав, як красти. Вичухався після того і став чесним. Жінку мав, як слон. Мав і малят двоє, як цвяхи.

І так далі. Був Тарас Здоров з купою дівок і кучерявим мізинчиком Сергійком. Був Іван Кушка — надійна фабрика дітвори з жінкою, голос якої конкурував з заводним гудком. Далі Онисько Середа, Іван, з прізвищем Бабин, Кузьма Запорука — всі вони голотою звалися. Всі потребували землі. У кожного спадкоємців тузин, безліч ротів...

З таким товариством рухнув Матвій на нове життя. Болючим його місцем був Гнидка. Миршавий, несполегливий. Свої вкорочені руки носив за собою і добре памятав науку сьомого приказання. Але все таки вповні не можна такому довіритись.

Хома Бондарець також ет'тое як його... людина з мінусами... Старший син, рудий карчистий камлук, не одному дався в знаки. Розбишака і на руку добро ласий... Звався Мирон. Середній Корній чесний чесний хлопець, а наймений німий також „добра халера"...

(Далі буде).

Як у церкві.

— В подружі, як у церкві.
—, ???
— Самі сповіди й пропові-

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

БАЧАТЬ СКАЛКУ В ЧУЖІМ ОЦІ.

Написалися „Щоденні Вісти", написалися про великі черенки в „Свободі", а потім завершили своє писання тим, що почали й собі давати наголовки два рази більшими буквами, ніж дає „Свобода".

Тому то цікаво було би тепер знати: чому вони так гостро проти „Свободи" за букви нападали? Чи тому, щоб дати ілюстрацію евангельської правди, до котрої навіть амбасадор Трояновський дочитався, що деякі людці бачать скалку в чужім оці, а не бачать поліна в своїм? Чи на те вони так писали, щоб „Свобода" перестала великих черенок уживати, щоб їх „Вісти" могли вживати?

КЛЯСОВА СВІДОМІСТЬ ПО БОЛЬШЕВИЦЬКИ.

Чи може дво-цалеві черенки це полювання на дешеве ґазетярство, а три-цалеві черенки це клясова свідомість?

Може це така сама клясова свідомість, як та, що каже наським большевикам представляти себе за одиноких оборонців справжніх робітничих юнії, а рівночасно видавати ґазету неюнійними робітниками?

ЩО ВАЖНІШЕ: ЧИТАТИ, ЧИ ЩО ЧИТАТИ?

На зборах учителів лонґайлендської округи, що недавно відбулися в Гемпстеді, Ню Йорк, виступав з гостинною промовою д-р Пейсон Смит, комісар навчання стейту Месечусетс, і в цій промові підкреслював, що найважніша з усіх наук, які подають у школах, це наука читання.

Одначе, говорив він далі, читання треба розуміти в найширшім розумінню. Треба в школі виробляти не тільки вміння читати, але й добрий смак у читанню.

Що з того, що зо школи вийде дитина, що вміє читати, а не вміє розбиратись між глупим писанням і розумним, між чесним і нечесним, між гарним і огидним, між правдивим і неправдивим?

НОВЕ ЧИТАННЯ.

Заходами професорів учительської колеґії при Колюмбійськім університеті появилося перше число нового місячного журналу „Билдинг Америка".

Великою новиною в цьому місячнику є великий натиск на образки. Майже три четвертині сторінок цього місячника виповнені образками.

Є люди, що дуже ображаються образками. Мовляв, ми не діти.

Та редактори місячника „Билдинг Америка", видно, переконані, що людина ще багато не вміє спостерігати власними очима.

НАВЧАЮТЬ УСІХ.

Стейтове бюро до розплоду риб у Гартфорді, в стеті Конетикот, почало давати лекції скакати в воду й поринати на дно. Навчає... морські раки.

Природники цього бюра прийшли до переконання, що раки, які скоро ховаються на дно, уникають краще всяких напасників що на них полюють. І тому почали їм давати курси в пливанню й поринанню на дно.

Завдяки цьому 492,000 раків, що їх мають випустити цього року зі стейтової вигрівальні риб, будуть багато краще приноровлені до життя, ніж були їх батьки.

ЩО ТУТ ПИШЕТЬСЯ?

„Ню Йорк Таймс", зі суботи, 12 жовтня цього року, доносив:

12 UKRAINIANS HELD IN ASSASSINATION PLOT.

Warsaw Will Try 10 Men and 2 Women as Participants in the Pieracki Slaying Last Year.

Wireless to The New York Times.

WARSAW, Oct., 11. — Last year's Ukrainian conspiracy against the Polish Government resulting in the assassination of Bronislaw Pieracki, Minister of Internal Affairs, in June, 1934, was recalled today by the publication of an indictment against the plotters.

Twelve defendants, ten young Ukrainians and two women, will be tried in the district court of Moscow on Nov. 18. All belong to the Ukrainian nationalists' secret organization—Uon—led by the émigré Konowailic, who recently transferred his headquarters from Berlin to Czechoslovakia.

Uon aims at the formation of an independent Ukrainian State composed of East Gakucua, Adhiububg, Sivuet and Rynabuab territories and inhabited by Ukrainian-speaking peoples. This terrorist revolutionary group has been responsible for many assassinations and riots.

У цьому донесенню ми не справили помилок зовсім свідомо, щоб наші читачі побачили, скільки помилок трапляється навіть у ґазеті, що вважає собі важним пунктом чести виходити без помилок та що в тій ціли удержує цілу низку коректорів.

Якби таке трапилося в нас!

НЕ МОЯ ВИНА, НЕ МОЯ ВОЛЯ

Останніми часами під впливом чужинецької психози поширилася пошесть самолюбної віри в те, що, мовляв, я знаменита людина, заслужила собі найліпшої долі, а долі нема лише тому, що інші були ледачі й ледачими остались. Добре то мати віру в себе, переконання, що все можу перемогти на шляху до своєї мети. Це так, колиб за тією вірою у власні сили та крився гін до безупинної праці. А то попристосовувано в нас ідеї, часто винайдені для інших людей, іншої породи, іншої вдачі, для людей серед інших обставин та ще й таких, що їх провід поставив їм вже по самій суті зовсім відмінну мету, ніж та, що до неї мусить бути під загрозою національної смерти спрямоване все наше змагання.

Лицар і лицарська вдача не питає за винними, а за тим, де моя мета, якими шляхами мені до неї найскорше дійти, якими способами задержати життя собі й ближнім і всім довкруги нас. Шукати винуватих це вдача маловартної породи людей, що шукають не праці, не змагу, а вигоди для себе. Здається комусь, що тієї вигоди нема, ледача людина не береться до праці, щоб поусувати всі перешкоди довкруги здалими способами, а розмахується й неначе пяна бє на всі боки, куди попало, бо всі їй винні, що на вербі не ростуть грушки та ще й найліпшої породи. Це не так у добі розпаду, розніжнення, зледачіння, як це було в післягеройській добі давньої римської імперії. Тоді родяться ще диктатори, що штучно намагаються викликати та вдержати гаслами затрачений вигідним життям здоровий животворний інстинк самозахования боротьбою й працею. В геройській добі своєї історії брали собі Римляни своїх провідників від варстату їх праці, від плуга на полі. А в добі упадку на диктаторів виходили люди, що могли зледачілій товпі в Римі давати „panem et circenses" — хліба й грища. І тоді то й зявилося христіянство, що в найліпших своїх представниках схарактеризувало ту добу словами: І повстане чоловік на жінку, жінка на чоловіка, брат на брата, сестра на сестру.

В нас повстала пошесть винувати за всі невдачі батьків. Не розуміють цього легкомисні, що ледачі батьки й матері могли дати життя тільки ледачим дітям. Тому, наприклад, у Німеччині кажуть, щоб люди з одидиченими злими прикметами не сміли побиратися й давати потомкам життя, бо це псує расу. Це зміст тієї оспорюваної німецької расовости.

Діти кидають камінням на батьків за те, що недавній визвольницький їх змаг закінчився невдачею з вини батьків. Якби це правда, то не булоб надії й на виграну й у майбутності. На щастя, воно в дійсності не так і на цьому й опирається наша віра в певну побіду навіть тоді, колиб доля судила зазнати ще й далі якоїсь поразки. Невдача не сміє спинювати нестримного гону життя. Тисячу разів упав, тисячу разів піднявся, а не піддався; це веде до побіди, до осягнення остаточної мети.

Крихітку застановімся, чому то, наприклад, наші одноплемінці у Великій Україні покищо програли свою останню визвольну боротьбу, не дивлячися на геройський змаг і напруження всіх їх сил. Відповіди на це треба шукати в їх суспільному складі, а не в ледачості борців. Що каже нам статистика, цей непідкупний свідок? Вона каже, що в минулій боротьбі вийшли побідниками Москалі, бо наші одноплемінці не були ще повною нацією.

Наші племінці обабіч батька-славути Дніпра були триста літ під владою Московщини. В них ніколи не затратилася память колишньої їх незалежности. Навіть помосковлені провідні їх верстви дорожили славною минулістю своєї батьківщини й завзято боронили останки самоуправи рідного краю. Але західня Европа за той час зовсім перетворилася. Там давно вже перейшов провід нації з рук осілого на своїх землях лицарства до новітнього мозку нації — міст. За заходом шкутильгала й Московщина. Та це було не на користь України, бо її міста рівночасно винародовлювались, головнож у провідних верствах через наплив чужинців.

Останній народній перепис у передвоєнній Росії був іще 1897 р. Не маючи новіщого статистичного джерела, мусимо користуватися цими даними. Пізніші зміни до війни були радше в некористь Українців. Тому приглянься, який був склад національний у Великій Україні.

У великих ґуберніяльних містах було 49.3 відсотків Москалів, за ними йшли Жиди — 21.9 відс., на третьому місці стояли Українці — 20 відс., за ними Німці — 1.8 відс., а всіх інших 7 проц. Отже по великих містах в Україні тільки одна пятина була українська по національности. Та й та пятина складалася з самої дрібноти — домашня прислуга, некваліфіковані чорноробучі, дрібні торговці, ремісники, дрібні урядовці, сторожі і т. д., себто самий спід суспільної будови. Україна обернулася вже в кольонію московську, чи московсько-жидівську. З цього випливала повна залежність Українців.

По містечках було 44.7 відс. Українців, 25.8 відс. Жидів, 25.3 відс. Москалів, 0.4 відс. Німців і 3.8 відс. інших. Характер і цих малих малих міст московсько-жидівський. Це доповняє кольоніяльний характер України.

Українське було село. Там жили 84.4 відс. Українців, 7.5 відс. Москалів, 3.6 відс. Жидів, 1.7 відс. Німців і 2.9 відс. інших. Значиться, край був у більшості український по національности, а московсько-жидівський по мозку, по панівній суспільній верстві. Такий суспільний склад Українців був причиною невдачі останньої визвольної боротьби. До побіди веде перехідна стадія — виборення ліпшого суспільного укладу нації. — („Час").

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДІТРОЙТ, МИШ.

В справі свята державности.

Як подано в оголошенні, в суботу, дня 19. жовтня, відбудуться в льокалі Чорноморської Січі наради представників наших місцевих організацій і парохій у справі цьогорічного Листопадового Свята. Таке свято рішено відсвяткувати дня 3. листопада на спільних нарадах 24. і 4. відділу ОДВУ і 8 сотні Чорноморських Січей. Та тому, що таке свято є загально-національне, рішено попросити представників усіх наших товариств, братств, клюбів, сестрицтв та парохій, які на нарадах дня 5. жовтня рішили одноголосно відсвяткувати свято в згаданий вище день. Вибрано для цього відповідний комітет і рішено скликати вище згадані загальні збори.

Тим чином ми певні, що біля свята нашої державности обєднається ціла наша громада, та що в той день свята не буде ніяких інших імпрез. Обєднанням покажемо ділом, що в нас добро українського народу стоїть вище всього.

В. Яворський, секр.

Пес.

— Кусає цей ваш пес?

— Не бійтеся, він є нажертий!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ТАМ, ДЕ ЧОРНОГОРА ШУМНО УГРІВ КРАЙ ВИТАЄ..."

Недавно тому появилася в „Свободі" новинка, з якої довідуємося, що вдова нашого драматурга Карпенка Карого — Софія Віталівна Тобилевич, передала народньому комісаріятови освіти України 213 українських народніх пісень, досі невідомих, які наша народня діячка почала збирати ще з молодих літ. Кілька днів по тій оповістці появилася друга стаття в „Свободі" (27-го вересня ц. р., передрук з „Діла") Тиберія Горобця, в якій автор статті призадумується над скарбом наших народніх пісень, що „пропадають, губляться, розвіваються". Автор додає, що між цими піснями є багато високовартісних, які конечно треба зібрати-зберегти для дальшого покоління.

Ось цій то справі хочу присвятити кілька слів.

Певно, що „жемчуги народньої творчости" треба зібрати, хоч як тяжко приходиться тим, котрі їх збирають, а ще трудніше з їхнім виданням. Не зважаючи на ті всі перешкоди, ми багато доброго можемо зробити, коли присвятимо й тій ділянці культурній хоч трохи уваги.

В нас на еміґрації живе багато наших людей, як з Галичини так і з Великої України; скільки то між ними криється народніх пісень, які повинні би бути записані в словах і нотами, хочби на один голос. Цим у першій мірі повинні занятись диригенти хорів, учителі, дяки й священики, та всі ті, котрі зможуть ті пісні записати. — Для цеї цілі мусів би бути створений якийсь фонд, з якого покривалосяб до певної міри гонорар збирачів, та головне, якого коштом опублікованоб зібрані праці. Провід у цьому повинніб узяти наші музичні сили — композитори, як проф. О. Кошиць, проф. М. Гайворонський, П. Печеніга й інші, — компетентні в цій ділянці одиниці.

Всі ті, що почалиб збирати старі й нові пісні, повинні бути точно обзнайомлені зі збірниками пісень (наших), виданих досі чи то в корінних землях Великої України, Галичини, Буковини, чи теж усієї еміґрації.

До наведеного додам, що я з дитинства цікавився дуже народньою творчістю, а пізніше довелось мені бувати в ріжних частях України та чужини. Між іншим зібрав я теж досі 80 пісень, які списав і записав на ноти. Є це дуже гарні пісні, одні з наших жемчугів, які теж губились, розвівались, але мені до певної міри вдалося їх уратувати.

Зібравши й справивши їх, я не маю спромоги опублікувати їх, тому хотів поділитись думками з шановними читачами, в першій мірі з тими, котрих та справа повинна цікавити. Я певний, що крім мене знайдуться інші, котрі можливо теж мають зібрані праці, тому можнаб щось у тому напрямі зробити, коли ми не тільки будемо жалувати за страченим, але будемо старатися вратувати і те, що ще можна вратувати.

Митро Пасічник,
Филаделфія, Па.

СТІНА.

(Большевицька гумореска).

Предсідник ради провінціонального совєту встав, перейшовся по кімнаті здовж і вшир. Потім пристанув, пошкробався в голову та глянув допитливо на стіну.

Потім відчинив двері, оглянув сусідню кімнату, в якій сиділи писарки, та знову оглянув стіну.

Вкінці сказав прикликати адміністратора:

— Іване Серґієвичу, як гадаєте, якби так із цих двох кімнат зробити одну?

Адміністратор оглянув докладно стіну.

— Можна. Зліквідувати її то дрібничка. Буде коштувати щонайбільше сто до стопятьдесять рублів.

— Дуже добре.

Тиждень пізніше предсідник походжав по великій кімнаті та затирав руки.

— Це вам лише так здається трошечки завелике.

— Це мені подобається. Це мені називається бюро. Лише ністратор. — Ви призвичаїлися. Лише знаєте, товаришу предсіднику, писарки (тайпрайтерки) невдоволені, що мусять сидіти нагорі в такій малій кімнатці.

— Трудно. Нічого не пораджу!

Тиждень пізніше предсідника покликали до іншого уряду.

Його наслідник походжав по бюрі, щоб зазнайомитися зі службовцями. Писарки скаржилися:

— Нам тут так тісно. Чи не моглиб ми вернутися там, де ми були передше?

— А де це було? — спитався предсідник.

— Надолі, побіч бюра.

Новий предсідник зійшов на діл і задуманий відмірював своє бюро. Потім казав прикликати адміністратора та сказав йому:

— Іване Серґієвичу, чи неможнаб із цього бюра зробити дві кімнати? Таж писарки сидять там наче в бочці!

Адміністратор оглянув бюро допитливо та сказав:

— Це дрібниця. Тут навіть була передтим стіна. Поставити її назад, то майже нічого не буде коштувати.

— То дуже добре! Мусимо в нинішніх часах якнайбільше щадити, а тут предсідник совєту має для себе одного таку величезну кімнату. Не можемо собі на таке позволити. Скільки ж це буде коштувати?

Адміністратор почіхався поза вухом:

— Шкода, що я того не передбачив. Ми мали матеріял на стіну, одначе спалили його. Треба буде купити новий. Та я гадаю, що більше як триста рублів не буде коштувати.

— То добре! Краще одноразовий видаток, коли він має принести ощадности. Хтож це був такий мудрий та казав розібрати стіну?

— Попередній предсідник.

— Певно тому, щоб мати куди походжати собі! — дозволив собі поглузувати предсідник.

Два тижні опісля його перенесли. На його місце прийшов новий. Новий скликав до себе службовців, щоб сказали, які мають бажання. Він радо сповнить їх.

Службовці у своїй скромности бажали лише одного: не мали клюбу, в якому моглиб проводити вечорі та читати книжки.

Всі запримітили, як предсідник звернувся до стіни. Потім спитався:

— Що там є в сусідній кімнаті?

— В цій сусідній кімнаті працюють писарки.

— Так? Добре. То можете йти, я вже подумаю над цим.

Службовці розійшлися та стали призадумуватися над цим, яка це могутня сила звертає увагу предсідника на стіну.

— Цікаве, що вони робили би, колиб так узагалі не було тут цієї стіни? — запримітив один службовець.

— Кожний має якусь іншу ідею, щоб тільки робити інакше, ніж його попередник! — зітхав другий.

— Свіжа мітла добре замітає! — пробурмотів адміністратор, мачаючи перо в чорнилі й обтираючи до волосся.

Тут роздався голос:

— Івана Серґієвича просять до предсідника.

Адміністратор поблід і прошептав:

— Здається, починається...

Предсідник спитався:

— Чи ця стіна груба?

— Ні, буде яких двацять цалів.

— Службовці жалілися, що не мають кімнати для клюбу. Ми моглиб цю стіну... Булаб гарна кімната...

— Дрібниця, — сказав адміністратор.

— Дуже добре...

Тиждень пізніше предсідник дістав такий рахунок:

За розібрання стіни 150 рублів.

За поставлення стіни 300 рублів.

За розвалення стіни 170 рублів.

АМЕРИКАНСЬКІ ПУБЛИЧНІ БІБЛІОТЕКИ.

Майже кожному відомо, що публична бібліотека це місце, де можна безплатно випозичати книжки. Одначе є багато таких, котрі ще не обзнайомлені з просвітною діяльністю, яку багато американських бібліотек виконують на користь громадянства.

Сучасні бібліотекарі це не тільки звичайні бюрові робітники до ведення реєстрів випозичування та зворотної книжок. Вони одержали відповідне вишколення, котре дає їм кваліфікації для освітньої діяльности. Вони всілі подавати поради читачам, котрі шукають точних інформацій ріжного роду. Багато бібліотек мають діяльних робітників, призначених до налагодження спільної праці з освітніми установами у своїх громадах. Вони часто слідять за вимогами читаючої публики у своїх округах. Назагал американські бібліотеки стараються проявляти освітну діяльність в ціли навчання дорослих людей. Бібліотека, це інституція для порад курсів та лекцій, як теж дискусій про світові видавництва.

Ця діяльність публичних бібліотек віддзеркалює загальний поступ, зроблений на полі навчання дорослих. Довгі роки панувала думка, що одинока можливість набуття освіти є при помочі вчителя, школи та підручника. З браку часу та нагоди мало дорослих людей відповідало вимогам формального навчання в школі. Вони бажали продовжувати освідомлювання себе для ведення все зростаючого модерного життя, котре могли набути тільки приватно, свобідними хвилями. Бібліотеки з книжками, що обнимають ціле широке поле людського знання, це одні з негайних способів такого неформального навчання. Передові американські бібліотеки, признавши ці можливости, перетворились у „народні університети". Багато з них основали окремі відділи навчання дорослих. При допомозі лекторів зладили читаючі курси, призначені для зацікавлення до книжки, а читання, щоби було приємністю замісць напруження сил. Основали дорадче тіло для дорослих одиниць, читачів з певними цілями; зібрали спеціяльні підручники для громового навчання. Багато з них зібрали повні інформації для ріжнородного навчання дорослих та культурної праці по громадах.

Пересічна людина може скоро „загубитися" серед великої збірки книжок. Тому по більших бібліотеках треба послугуватись католоґами при виборі книжок, а по малих є доступ до шаф з книжками. В кожнім випадку часто треба відповідної помочі у вибиранню книжок, особливо коли хто має заінтересування до видань на певні теми з ціллю осягнення всіх можливих відомостей, або коли шукає систематичних читанок. Багато бібліотек мають можливість давати такі услуги при помочі своїх „дорадників читаючої публики".

Всі публичні бібліотеки мають ріжні провідні читанки, призначені для тих, котрі шукають освіти через пляноване читання. Доступні для публики є серії читанок, звані „Читання з метою", видані Американським Бібліотечним Товариством, котрі обнимають повну низку предметів, почавши від наук про американську й европейську літературу, соціяльні питання, аж до нарисів, які власти вважають за найбільш відповідаючі означеним цілям.

По більших містах бібліотеки мають збірки книжок чужими мовами, передовсім для вжитку чужинецьких читачів. У підрядних бібліотеках є їх небагато, звичайно на кількох полицях, але у головній бібліотеці є осібні чужинецькі відділи. Серед численних видань Американського Бібліотечного Товариства є багато таких, котрі відповідають вимогам читачів чужинецького роду. Є окремі брошури для поодиноких національних груп, що обговорюють потреби їх читання.

Історія американських бібліотек датується взад із часних кольоніяльних днів. Пуритани основали бібліотеку зараз по своїм приїзді до Плимут Рак. Бібліотеку Гарвадського Каледжу заложено 1638 року. Першу безплатну випозичальню бібліотеку почато більш як сто літ тому в Ню Гемшир. Сьогодні маємо 6,500 публичних бібліотек у Злучених Державах. Збірки книжок сягають понад 154,000,000 томів. Одначе остається ще більше як тисячу повітів, де нема бібліотеки; але на цілу державу взагалі припадає одна бібліотека на кожних 19,000 населення.

ФЛІС.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана членкиня тов. Запорозька Січ, від. 192 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі мені стали великою помічю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Созови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Софія Семенків,
Геркімер, Н. Й.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ

Мельник-Матвіїв, Микола. — **ЗА РІДНЕ ГНІЗДО** — 25

Матісен, В. — **ЗАЧАРОВАНИЙ ГОДИННИК.** Трапляються і в нас час до часу малі, але вартісні книжочки. Вони не лише цікаві змістом, як для молоді так і для старших, але мають у собі багато з тої краси, якої так брак у популярній дешевій літературі. До таких належить і Зачарований Годинник. — 20

Мордовець, Данило. — **ГЕТЬМАН МАЗЕПА.** Іст. повість в 2 томах — 1.00

Моммевич, Борис. — **ЧОРНІ ЗАПОРОЖЦІ.** Зимовий похід й остання кампанія Чорних Запорожців. Зі схемами й ілюстраціями, брош. — 80

МОНОГРАМИ до хрестикового вишивання — 65

МАГІЧНІ ШТУКИ ДЛЯ РОЗВАГИ СТАРИХ І МОЛОДИХ — 20

Опільський, Юліян. — **ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.** Оповідання. — .30

Опільський, Юліян. — **ІДУ НА ВАС.** Іст. повість. Автор вибрав історичну тему „Про князя, що чужої землі шукаючи, та свою втеряв", вплітаючи другу, романічну, як боярин-ізгой відвагою і розумом боярство собі вернув та з милою одружився. Своїм оповіданням обіймає автор останні місяці життя Святослава з невдачним походом на Дунай, та на їх тлі зобразив побут давньої Руси. Опр. $1.25, брош. — 75

Оркзай, Баронесса. — **БАГРЯНИЙ ЦВІТ.** Повість з часів франц. революції. В 2-ох томах. Одна з найкращих повістей сучасної Англії про давні страшні часи т. зв. „Великої Революції" — 1.00

Підмогильний, В. — **В ЕПІДЕМІЧНОМУ БАРАЦІ.** Нарис. Цей нарис молодого талановитого автора малює як неможна краще атмосферу, в якім жиє сучасне покоління на Україні — 30

Поліщук, К. — **ГУЛЯЙПІЛЬСЬКИЙ БАТЬКО.** I — II Том — 85

Поліщук, К. — **РОЗПЯТА ДУША.** Оповідання з латишського життя — 20

Приймак, Михайло. **КСТИНИ.** Картини з Лемківщини — 10

ПРО ПЛЕКАННЯ І ЛІЧЕННЯ ДОМАШНІХ ЗВІРЯТ. Практичний Порадник — 25

Рогова, О. — **СИН ГЕТЬМАНА.** Іст. роман з часів Б. Хмельницького — 1.00

Старицький, Михайло. — **РОЗБІЙНИК КАРМЕЛЮК.** Іст.оричний роман. Том 1—4. — 2.50

Сімович, д-р Василь. — **ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ** для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. В полот. оправі — 3.75

Толстой, Лев. — **ВІДРОДЖЕННЯ.** Два томи, в 3-ох частях. Автор описує кривду, заподіяну молодій дівчині шляхтичем, як її опісля вивезено на Сибір і як остаточно цей сам шляхтич пішов на Сибір за нею, щоби виблагати прощення — 2.75

Українка, Леся — **ЖАЛЬ.** Повість — 45

Українка, Леся. — **НАД МОРЕМ** — 30

Українка, Леся. — **ПРИЯЗНЬ-РОЗМОВА** — 45

Устіянович, М. — **СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР** — 40

Франко, І. — **МОЙСЕЙ.** Четверте видання з передмовою — 35

Франко, Іван. — **ЗАХАР БЕРКУТ.** Автор малює історію нападу Татар на село в Карпатах, якого мешканці не лише потрапляють оборонитися, але й побивають зовсім татарську орду та спинюють дальший похід Татар — 1.50

Франко, Іван. — **З ВЕРШИН І НИЗИН,** збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листя" й „Великі Роковини", У біографічнім нарисі Івана Франка (Нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. В оправі — 3.40

Франко, Іван. — **ЛИС МИКИТА.** З ілюстраціями — 60

Ф. С. — **БРАНЕЦЬ МОРСЬКОГО ОПРИШКА.** Іст. оповідання — 35

Франко, Іван. — **ОПОВІДАННЯ.** Зміст: Малий Мирон. Грицева шкільна наука. Оловець. Борис Граб і інші — 65

Филипчак, І. — **ЗА САН.** Іст. оповідання для молоді, 2 томи — 40

Шевченко, Тарас. — **КОБЗАР,** з портретом автора, сторін 707, опр. — 2.75

Шевченко, Тарас. — **ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,** в 3-ох томах, в опр. — 8.50

Шевченко, Тарас. — **ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,** в 5. томах в опр. — 15.00

Чайковський, А. — **ЧЕТВЕРТА ЗАПОВІДЬ.** Повість з галицького життя. Оправлена — 1.25

Чайковський, А. — **ОЛЮНКА.** Оповідання з життя ходачкової шляхти. Оправлена — 1.50

Чайковський, А. — **В ЧУЖІМ ГНІЗДІ.** Повість з життя ходачкової шляхти в двох частинах. Оправлена — 1.75

Чайковський А. — **ЗА СЕСТРОЮ.** Оповідання з козацької старини з ілюстраціями, семе видання — 50

Чайковський, А. — **ПОБРАТИМИ.** Іст. повість — 85

Чайковський, А. — **НЕ БУЛО ВИХОДУ.** Історія одної парцеляції. Оповідання з галицького життя — 35

Чайковський, А. — **НА УХОДАХ.** Істор. повість в двох частях — 90

ЯК ДОБУТИ КРАСУ і задержати молодість та здоровля. Написала Осипа Заклинська на основі студій та косметичної практики в Празі. 50 ілюстрацій — 75

Чайковський, А. — **КОРНІЄНКО.** Три томи — 1.50

Всі письма треба адресувати так:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЧОЛОВІК І ЖІНКА В АФРИЦІ

Е. Г. Шренцель, віденський журналіст, вернувся з подорожі по Африці, яку промандрував разом із своєю жінкою, акторкою. Жінка виступала в єгипетських театрах, як співачка й так помагали собі в мандрівці. Видав книжку „Країна без голоду", в якій описує свої враження з мандрівки по Етіопії.

В Етіопії жив три роки, крім того подорожував багато місяців у ріжних відступах рівниковими околицями велитенського суходолу. У столиці Етіопії Адіс Абаби жив як торговельник. В Африці жив зовсім вдоволений, знайшов там найліпший нарід, який собі можемо уявити. І т. зв. дикі племена багато людяніші, ніж цивілізовані Европейці й ніколи їм не впало би на думку поводитися так смішно й театральному, як це нпр. зображено в фільмі „Трейдер Горн". Мимоходом треба зазначити, що деякі фільми з африканського життя чудові й показують вірний образ африканської природи. Самособою, що дійсність далеко гарніша.

Моральність африканського народу.

Я потребував довгих місяців, щоб пізнати, на чому основується моральність африканського народу. Для нас африканські звичаї зовсім незрозумілі. Та коли говоримо про моральність, то мусимо передовсім вилучити південно-африканські републики, якими заволоділи Европейці й вони не могли захованти туземних прикмет. Інакше є з тунісом, Мароком, Єгиптом і Етіопією. Наге тіло для тих людей є чимсь самозрозумілим; не соромляться його, горді з нього та не шукають у ньому сексуального питання.

Я бачив великі муринські народи, які закривають задню частину тіла, а з переду зовсім нагі. За ніщо в світі такий Мурин не обернувсяб до вас задом, який закриває запаскою з трави. Хоч тіло є, так сказати одіжю, тих племен, то всеж вони стараються, щоб було прикрашене ріжними знаками, тому татуують його. Коли же африканський нарід у нашому змислі більше цивілізований, то носить одежу ріжної барви, головною широкі плащі та турбани або заслони на лиці. Нпр. магомеданки стидаються відслонити уста й за ніщо в світі така жінка не показала би мужчині (за виїмком чоловіка) лиця, крім очей. Та й найбідніша жінка плекає своє тіло дуже дбайливо. Наскільки не є ці люди під тягаром англійського, французького й італійського імперіялізму, живуть собі дуже добре.

Африканське подружжя.

Коли мова про магомедан, є в них полігамія (многоженство). Багатші люди мають по кілька жінок, бідніші одну. Чоловік є паном родини й може робити, що хоче. В інших народів Африки головна мета: жінка мусить бути матірю й до цієї святої цілі приготовляється. Вона горда з того, показує це зовнішним виглядом, що була, є і буде матірю, вагітности не скриває, як наші жінки, а докладає всіх зусиль, щоб могла легко родити. Жінка, щоправда, працює, та це радше тому, щоби мала добре вироблене тіло, яке мусить кормити дитину аж до дванацятого року життя. Нпр. в Етіопії заключають подружжя зовсім без форм у кожного урядника безпеки. Цей зараз видає посвідки, а таксамо легко може подружа пара взяти розвід. Щойно в старшому віці люди заключають християнське подружжя. В інших племен є звичай, що теща випробовує нареченого, а щойно потім годиться на подружжя. Бо треба памятати, що матері тамошні мають 13—14 літ. В іншій знову околиці бачив я таке, що жінка попри чоловіка мала одного або двох офіціяльних приятелів, які на дверях дому залишають усе свій знак, коли чоловік цей обовязок сповнив в інших жінок. Годі думати, щоб ці народи були неморальні: навпаки, ніде в усьому світі не бачив я таких морально чистих людей, як у глибині Африки, де люди не стидаються своєї наготи. Нераз говорили мені туземці: „Не розуміємо, чому білі люди закривають природу перед своїми дітьми. Ми признаємо життя таким, яке воно є, та приготовляємо наше потомство до того, що буде мати й мусить мати потомство."

Вкінці треба згадати, що в Африці всі люди мають хліб і працю.

Рата.

Прошу, це є остання рата за дитячий візок, який я у вас купив.

— А як почувається дитина?

— Дякую, завтра виходить замуж.

Совєтський гумор.

Сталін звірюється Калініновi, що має в креденсі миші.

— Можу дати тобі одну раду — каже Калінін. — Напиши на креденсі: „Колективна господарка за системою Сталіна". Одна половина мишей здохне, а друга втече.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. жовтня, в годині 2-гій пополудні, в парохіяльній галі, 803 Фронт вул. Обовязком кождого члена є бути приявним на зборах та виривнати залеглий довг. Котрий член не заплатить буде суспендований, бо члени мабуть призабули за старі довги. Просимо родичів, щоб кождого місяця платили за свої діти. Просимо таких Українців, котрі себе почувають за добрих Українців, хай впишуться до У. Н. Союза, а також і їх діти. — Павло Лагоцький, секр.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (6)

Корабель завіз Ніярха на єгипетський беріг. Там він купив собі русяву невільницю з півночі та готовився поселитись як жрець Баала в тому місці, де були жерці всяких вір. Але немилосерні приятелі Олександра переслідували його навіть там.

Ніярх утік знов і добився до самого серця Єгипту. Його фанатичний епілептичний ум почав уже нездужати. Він вірив, що Іскандер устане з гробу, щоб його вратувати від ворогів та побідити світ в імя Баала.

Одного дня на краю одного суданського села він схопив хлопця та вбив його в жертву жадного крови бога. Потім він і рабиня втекли в глибину Африки, поки не пропали з очей погонців у бездорожних пущах, що оточували гори Ґензі...

...Сімдесять поколінь минуло від того часу, і доля загнала Тарзана на цей гірський хребет, У той самий час лейді Берт Барклі, летячи з Каїра до Каплянду, попала по дорозі в густі хмари над високими горами. Її топливо майже було вичерпане. Вона мусить ужити скоропаду...